

Liga lesní moudrosti a environmentální výchova aneb Přírodou k čistému lidství

Pavel Spálený – Yučikala Wičaša

Před tím, než se pokusím vysvětlit, jak se staví Liga lesní moudrosti (dále jen LLM) k environmentální výchově¹, bych rád představil Ligu lesní moudrosti a její výchovnou filozofii – woodcraft.

Krátce řečeno, je Liga lesní moudrosti organizace, která sdružuje děti, mládež a dospělé se zájmem o woodcraft – výchovné hnutí založené Ernestem Thompsonem Setonem². Takto prakticky definuje LLM sama sebe uvnitř³ i navenek.

Samotné hnutí založil v roce 1902 v USA Ernest Thompson Seton pod jménem Woodcraft Indians. Toto hnutí inspirovalo plukovníka R. Badena Powella k založení organizace Boy Scouts. Sám Seton byl po nějakou dobu členem skautského hnutí. Avšak časem jej opustil.

V kotlině České je za průkopníka woodcraftu považován Miloš Seifert, který v roce 1913 založil první woodcrafterský kmen Děti Živěny. Během první republiky dochází k rozmachu woodcrafterského hnutí. Tento rozmach, stejně jako u jiných organizací podobného typu, ukončila německá okupace. A následně můžeme říci, že až po konci války dochází k oficiálnímu obnovení LLM, je tato organizace poté zakázána pro změnu komunistickou vládou. Činnost woodcrafterská se tak přenášela do ilegality či nejlépe do různých povolených organizací (Svazarm, DDM, Pionýr...).

Po Sametové revoluci je v roce 1990 činnost LLM znovu obnovena a navazuje tak na svou dlouholetou tradici.

V současné době má LLM cca 900 členů, je součástí České rady dětí a mládeže (v jejímž čele stanul v nedávné době woodcrafter), vydává časopis Bizoní vítr a mnoho informací o ní lze nalézt na stránkách www.woodcraft.cz.

Podíváme-li se na to, jak se LLM prezentuje a čím se zabývá, lze říci, že LLM jako taková je zaměřena primárně na výchovu, nikoli ekologii. Toto své zaměření ostatně uvádí i ve svých stanovách z roku 2007: „*Posláním je vychovávat děti, mládež i dospělé přírodou a životem k vysoké úrovni lidství, a to tělesně, mravně, duševně a službou ke Kráse, Pravdě, Síle a Lásce.*“

Chceme-li poznat LLM a její filozofii, musíme tak porozumět tomu, co vlastně **woodcraft je**.

Zde ovšem narazíme na základní kámen problému. Pojem woodcraft jako takový prakticky není nikde plně definován. Za základní dílo, definující woodcraft, je považována Kniha lesní moudrosti od E. T. Setona. Mnohdy však bývají zmiňováni též Dva divoši či Rolf zálesák od téhož autora. Přečteme-li si tato díla, nalezneme v nich mnohé. Avšak na základní otázku: „co to je woodcraft“, odpověď jen tak nevyčteme. A tak je nabíledni jistě pravdivá odpověď, že woodcraft je životní cesta.

Chybějící definice woodcraftu navíc může vést ke zdání, že samotní woodcrafteri se této definici vyhýbají. Mezi samotnými woodcraftery lze spatřit odpovědi odkazující na přečtení výše uvedené literatury či výčtem metod, resp. rysů woodcraftu.

Např. na woodcrafterském fóru v roce 2002 zaznělo v příspěvku *Jak přispívá alchymie woodcraftu k osobnímu vývoji* od J. Porsche: „*Woodcraft je především morální systém a je proto cestou ve smyslu Coelhoova příběhu. Je prostředníkem, průvodcem a mnohdy i překážkou jednotlivce v osobním vývoji. Je jednou z mnoha cest.*“

Projdeme-li si všechny výtisky Bizoního větru, zjistíme, že o woodcraftu samotném se v něm pravidelně psalo v počátečních letech obnovené organizace (ročník 1992–1993). Později

¹ zde vycházím z definice uvedené ve slovníku cizích slov na adrese <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>: *výchova k odpovědnému jednání vůči přírodě i lidem nebo výchova k udržitelnějšímu způsobu obývání světa.*

² viz zadní obálka MACEK, J. *Táboříme v týpí*. Praha: Liga lesní moudrosti. ISBN 80-900223-0-8. (částečně převzato)

³ viz stanovy LLM dostupné na WWW <http://www.woodcraft.cz/index.php?right=cojellm_stanovy&lan=cs>

tomu tak již není. V roce 1999 vychází od L. Pechy kniha Woodcraft⁴. Tato kniha však spíše než o současném woodcraftu pojednává o woodcraftu první republiky, či poválečném woodcraftu, a je z ní cítit spor, který byl veden mezi autorem a tehdejší vedením LLM. Samotnými členy je tak kniha spíše přijímána s rozpaky až odmítáním.

V letech 2002 a 2003 (mj. u příležitosti oslav 100 let woodcraftu), proběhlo woodcrafterské fórum. Na tomto fóru zazněly příspěvky zamýšlející se nad podobou woodcraftu (a LLM) v 21. století i nad tím, jaké co je pro autory woodcraft. Myšlenka definice se však neobjevila.

Přesto všechno si dnes členové LLM uvědomují, že je nutné nalézt jakousi definici woodcraftu, která by byla nejen jednoduchá a zřejmá, ale i plná. V rámci prací na tzv. kmenovém zřízení – zjednodušeně řečeno jakéhosi praktického návodu pro začínající woodcraftery či jakýsi seznam nejlepších doporučení (best practise) – vzniká dosud neúplně dokončený dokument, který ujasňuje metody, prostředky a cíle woodcraftu a snaží se tak napravovat nejasnosti a redundance, které Seton ve svém základním díle ponechal. Výsledkem je tabulka⁵:

Cíl woodcraftu	Metody – pilíře w. výchovy
Člověk <ul style="list-style-type: none"> • pečující o své zdraví a tělesnou zdatnost, žijící v souladu s přírodou • všestranně se rozvíjející (vědomosti a zručnost) • pevných morálních zásad, hledající Pravdu • prospěšný svému okolí 	Táboření a pobyt v přírodě
	Harmonický rozvoj osobnosti
	Woodcrafterský zákon
	Woodcrafterské společenství

Tato tabulka, ač je možné, že se bude v budoucnu mírně měnit, je myslím v současnosti tím nejpřehlednějším, co o woodcraftu jakožto pojmu, vzniklo. Z tabulky jsem odstranil prostředky, jež jednotlivé metody využívají, protože to myslím, nyní není důležité. Důležité je, že se zde jasně a zřetelně říká, čeho chce woodcraft výchovně dosáhnout, a jaké metody k tomu používá.

Bavíme-li se o woodcraftu a výchově, nelze opominout rysy, které má. Často je zmiňován woodcrafterský zákon, morální souhrn 12 pravidel, společně s 9 hlavními zásadami woodcraftu. Přiznám se, že bych chtěl vyzdvihnout mnohem praktičtější rysy. Ty, které lze téměř vždy spatřit, a jsou praktickým důsledkem výše zmiňovaného.

- **plnění orlích per (dále OP)**

Plněním OP přemáháme jen sami sebe. Všichni jsou vítězi – nikoli jen první, který doběhl do cíle. Orlí pera jsou uspořádána z různých oblastí (sport, výroba, filozofie, příroda, pomoc druhým...) tak, že v důsledku všestranně rozšiřují obzory. Zároveň se přihlíží k individualitě jedince.

- **vzdělávání**

Přestože je rys vzdělávání naznačen již v předchozím bodě, chtěl bych jej vyzdvihnout. Zvláště v dnešní době, kdy se z různých míst objevují názory, že kvalita učení se u dětí klesá.

- **výroba**

Charakteristickým znakem jsou výrobky inspirované přírodními národy či našimi předky. Avšak výrobky jiného druhu nejsou neobvyklé. Vyráběním se učíme malebnosti, kráse a poznání hodnot věcí okolo nás.

- **neateismus**

Jedna z částí woodcrafterského zákona říká ve své nejkratší variantě *bud' pokorný*. S pokorou však souvisí jak respekt k víře druhých, tak i hledání Pravdy (ať již si pod tím představíme cokoli). O existenci woodcrafterských obřadů nelze asi příliš pochybovat, i když ne každý vnímá pochopitelně dané rituály stejně a náboženský význam takovýchto obřadů je zcela individuální. Hlavními rysy obřadů je spojení lidí dohromady a

⁴ PECHA, L. *Woodcraft, lesní moudrost a lesní bratrstvo*. Olomouc: Votobia, 1999. ISBN 80-7198-353-5

⁵ tabulka zveřejněna se souhlasem autora Vlastimila Kubáta – Kangi Tanka;

symbolismus⁶. Obřadů a rituálů je celá řada, namátkou bych zmínil dýmkový obřad, obřad potní chýše, sněm, vigilie...

- **demokracie (svoboda)**

Seton ve svém díle zavedl termín *Samospráva dospělých*. Jakési vedení dětí dětmi pod dohledem dospělých. Samospráva dospělých příliš není ani v Lize samotné. Přesto všechno si troufám konstatovat, že děti jsou u mnoha kmenů⁷ na velmi podobné pozici jako samotní vedoucí. Mají hlasovací právo, jsou voleni do různých funkcí, které nejsou podmíněny věkem (právní zodpovědností).

Mnoho součástí činnosti členů LLM je vysoce individuálně založeno. Není neobvyklé, že činnost na táboře lze charakterizovat slovy „každý má činnost, která mu vyhovuje“.

- **Společenství**

Na závěr výčtu nemohu opominout ještě jeden z rysů – a tím je společenství. A to i přes to, že společenství vytváří mnoho jiných organizací (výchovných, náboženských...). Atmosféra přátelství a společných zážitků spojuje. Dává prostor pro vyprázdnění pohárů osamělosti.

Několik příkladů z Praxe.

<http://www.woodcraft.cz>

Wanagi Oyate - podzimní tábor 2005

táboření v přírodě s věcmi, které jsme si vyrobili, ozdobili...

⁶ více viz PORSCHE, J. *Slavnosti a obřady v LLM*. Dostupné na WWW

<http://www.woodcraft.cz/index.php?right=infostudna_napsali&cl=abl_slavnosti&odd=woodcraft>

⁷ kmenem se rozumí organizační jednotka LLM

malebnost – jeden z pilířů

samospráva dospělých – tzn. také naslouchat mladším

učíme se bubnovat – 13letá Tinači vysvětluje, jak asi na to...

rozdělávání ohně křesáním zvládnou i malé děti

učí se tak:

- trpělivosti
- úctě k ohni
- nepřijímají vše jako samozřejmost – úcta ke svému okolí

pohyb v přírodě posiluje naše tělo

woodcraft je dle E.T. Setona od 4 do 94 let...

výroba (mokašínů) - výroba obecně vede k úctě práce druhých lidí, uvědomování si, kolik energie bylo nutné vložit do výroby věcí okolo nás

woodcraft lze provozovat kdekoli – sněm v místnosti
(jediné, co je opravdovým krojem woodcraftera, je šerpa se symboly přiznaných orlích per)

<http://www.woodcraft.cz>

foto Corál, Strážci údolí - tábor 2006

Tajemství okolo nás vede k pokoře... uvědomění si malosti našeho bytí

woodcraft sice něco požaduje – ale dává naší duši nevšední zážitky...

Závěrem

Tím, že woodcraft, jakožto výchovné hnutí a životní cesta členů LLM, má snahu o celistvost ve smyslu všestrannosti, vede k uvědomování si důležitých lidských hodnot a ke vzdělávání, dosahuje jako výsledku člověka, který nemůže být slepý vůči svému okolí a který si je vědom, že není nutné vždy brát, a bere-li, musí i dávat... a to v jakékoli rovině.

Použitá a doporučená literatura

- [1] KUPKA, Martin; ČERVINKA, Jiří. *Stezkami lesní moudrosti*. 1. vyd. Liga lesní moudrosti, 2002, 50ks
(též na http://www.woodcraft.cz/index.php?right=eforum_forum&lan=cs)
- [2] MACEK, Jiří *Táboříme v týpí*. 2. vyd. Praha: Liga lesní moudrosti. ISBN 80-900223-0-8
- [3] MACEK, Jiří – VILHELM, Petr. *Svítek březové kůry – kniha orlích per*. 2. vyd. Praha : Liga lesní moudrosti, 2003. ISBN 80-900223-3-2
- [4] SETON E.T. *Knihy lesní moudrosti*. Přel. Miloš Zapletal. Praha : Olympia, 1991. ISBN 80-7033-084-8
- [5] Woodcraft.cz. Dostupný na WWW <<http://www.woodcraft.cz>>.
- [6] Slovník cizích slov. Dostupný na WWW <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/enviromentalni-ychova>>.
- [7] Bizoní vítr – časopis vydávaný Ligou lesní moudrosti. ISSN 1210-5252. ročníky 1990-2008

foto: Pavla Konvalinková – Wanyanka; kmen Wanagi Oyate (pokud není uvedeno jinak)